

MEDEVERZEKERING

MEDEVERZEKERING

Analyse van de rechten
en verplichtingen van
de betrokken partijen

Tine MEURS

INTERSENTIA

Antwerpen – Cambridge

Medeverzekering. Analyse van de rechten en verplichtingen van de betrokken partijen
Tine Meurs

© 2020 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Coverafbeelding: Bruce Rolff – Shutterstock

ISBN 978-94-000-1122-9
D/2020/7849/29
NUR 822

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

WOORD VOORAF

Het voorliggende boek bevat de lichtjes bijgewerkte tekst van het proefschrift waarmee Tine Meurs op 12 december 2018 op glansrijke wijze aan de KU Leuven promoveerde tot doctor in de rechten.

Tine Meurs was gedurende zes jaar als assistent verbonden aan het Instituut voor verzekeringsrecht van de KU Leuven, een jaar als deeltijds praktijkassistent en ten slotte als doctoraal onderzoeksassistent. Sinds november 2017 is zij als advocaat actief aan de balie van Brussel. Met dit proefschrift sluit zij als eerste promovenda van ondergetekende aan bij de verzekeringsrechtelijke proefschriften van het Instituut die werden verdedigd onder promotorschap van collega Herman Cousy.

Het is dan ook met veel genoegen en fierheid dat ondergetekende hierbij de commerciële uitgave van dit proefschrift bij het brede publiek wil introduceren.

Het boek heeft betrekking op *ad hoc* medeverzekering, een mechanisme dat inhoudt dat twee of meer verzekeraars (de medeverzekeraars) tegelijkertijd eenzelfde risico en verzekeraar belang dekken, ieder voor een deel en zonder hoofdelijkheid. Dit onderwerp is een gedurfde keuze om de hieronder toegelichte redenen en typeert de auteur.

Hoewel *ad hoc* medeverzekering in de praktijk veelvuldig toegepast wordt, is het onderwerp buiten de insiders weinig bekend en in de Belgische literatuur nauwelijks beschreven. Dit boek draagt niet alleen bij tot de ontwikkeling van een verzekeringsrechtelijke doctrine ter zake maar heeft ook een voor de praktijk belangrijke meerwaarde door het aanreiken van handvaten voor optimalisering van de juridische verhoudingen en conflictvoorkoming tussen de betrokken partijen.

De centrale onderzoeksvraag is eenvoudig: “Hoe kunnen de rechtsverhoudingen tussen de partijen betrokken bij *ad hoc* medeverzekering in de Europese concurrentiële verzekeringsmarkt juridisch evenwichtig worden geregeld?” De problematiek daarentegen is uitdagend en de antwoorden zijn complex.

De drie rechtsverhoudingen die daarbij centraal staan, zijn de relatie tussen de verzekeringnemer (verzekerde) en de medeverzekeraars (inclusief de leidende verzekeraar), tussen de medeverzekeraars en de leidende verzekeraar en ten slotte tussen de medeverzekeraars onderling. De auteur benadert deze drie vanuit een afweging van de onderliggende belangen die in deze medeverzekering met elkaar in conflict komen: een collectief belang van samenwerking en coördinatie tussen de verschillende partijen voor de verzekering van eenzelfde risico, een individueel

belang (in hoofde van zowel de verzekeringnemer als de individuele medeverzekeraar) en ten slotte het belang van de Europese concurrentiële verzekeringsmarkt en van de vlotte werking ervan. Het formuleren van een juridisch kader dat deze verschillende belangen op een evenwichtige manier behartigt, is meteen de centrale doelstelling.

Anders dan men zou verwachten in deze tijd van vaak overmatige en casuïstische wetgeving, gaat de auteur de oplossing voor problemen in deze drie rechtsverhoudingen niet zoeken in een *sui generis* kwalificatie van *ad hoc* medeverzekering en een specifiek hiervoor (strikt) uitgewerkte reglementering, hetgeen afbreuk zou doen aan de vereiste soepelheid van het mechanisme. In de plaats daarvan hanteert ze een functionele benadering waarbij ze onderzoekt welke bestaande rechtsfiguur en de daaraan verbonden juridische regels het best beantwoordt aan de in de rechtsleer en rechtspraak algemeen aanvaarde kenmerken van *ad hoc* medeverzekering en aldus het meest passende en overtuigende juridische kader vormt waarop partijen kunnen terugvallen bij gebreke van een contractuele regeling.

Daar *ad hoc* medeverzekering in essentie een economisch mechanisme is, worden in het eerste deel van dit werk de praktijk en de werking ervan nader toegelicht. Instructief daarbij is de afbakening ten aanzien van andere aanverwante figuren en mechanismen van risicospreiding en pluraliteit van waarborgen (medeverzekeringspools, verzekering in rangen, herverzekering, samenloop en combinatiepolis) en de doorsteek naar de eigenheid van de Nederlandse co-assurantiebeurs alsook de Franse en Londense markt. Dit deel omvat naast het begrippen- en referentiekader een grondig overzicht van de geldende, beperkte, Belgische en Europese (zelf)regulering inzake medeverzekering, en dit in rechtsvergelijkend perspectief met Nederland en Frankrijk.

Vanuit de geschetste functionele benadering legt het tweede deel van dit werk de focus op de cruciale vraag van de juridische kwalificatie van *ad hoc* medeverzekering en steekt het daarbij de grens over naar enerzijds het domein van het contractenrecht, met de door enkele civilisten vooruitgeschoven rechtsfiguren van de symmetrische meerpartijenovereenkomst en de groep van samenhangende overeenkomsten, en anderzijds het vennootschapsrecht met de figuur van de maatschap. Na een diepgaande en heldere analyse komt de auteur tot een even originele als eenvoudige stelling dat de kwalificatie van *ad hoc* medeverzekering als 'maatschap met een beperkt en afgebakend doel van bemiddelen en beheren' het meest geschikt is. Daarbij laat ze niet na te wijzen op bepaalde vennootschapsrechtelijke gevolgen, waaronder de recent ingevoerde verplichting tot inschrijving van de maatschap in het ondernemingsregister, die de in de praktijk gewenste soepelheid van het mechanisme kunnen overschaduwen.

Voor degene voor wie dit kwalificatiedebat iets te theoretisch zou overkomen, biedt het derde deel wellicht soelaas en inzicht in de duidelijke meerwaarde van deze kwalificatie als maatschap, minstens als inspiratiebron, bij afwezigheid van

een contractuele regeling tussen partijen. De auteur laat zich hier kennen als een gedreven wetenschapper met een scherpe praktisch gerichte focus. Op basis van een exhaustief overzicht van de bestaande Belgische literatuur en rechtspraak en de Nederlandse en Franse zelfregulering wordt met de precisie van een scalpel de huidige regeling inzake de bevoegdheden van de leidende verzekeraar als lasthebber in de artikelen 82 en 83 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen kritisch geëvalueerd en te licht bevonden. ‘Plat de résistance’ van dit deel van het onderzoek is de deskundige en systematische analyse van de wijze waarop de specifieke bevoegdheden van de leidende verzekeraar als zaakvoerder van de maatschap wel een oplossing kunnen bieden voor een 23-tal gedetecteerde juridische problemen die rijzen in de relatie tussen de medeverzekeraars en de verzekeringnemer/verzekerden/benadeelde in de verschillende fases van het leven van een verzekeringsovereenkomst. Het voorgestelde model van een maatschapsovereenkomst vat kernachtig de rechten en de plichten tussen de medeverzekeraars onderling en tussen de leidende verzekeraar en de medeverzekeraars samen.

Het vierde en laatste deel gaat nader in op het conflicterende belang tussen enerzijds de essentiële samenwerking van de medeverzekeraars en anderzijds de voor een goede marktwerking vereiste onafhankelijkheid en concurrentie tussen de marktdeelnemers. Ook hier vult deze studie een belangrijke leemte op met een omstandige en grondige (historische) bespreking van de toepassing van het EU-mededingingsrecht op de verzekeringssector en de aanhoudende bezorgdheid hierover door de EU-Commissie. Zij die in dit post-groepsvrijstellingstijdperk zelf de conformiteit met artikel 101 VWEU moeten evalueren, vinden hier een overzichtelijk stappenplan.

Uit dit alles moge blijken dat dit boek de belangstelling verdient van zowel academici als praktizijnen in de brede sector van verzekeringen en van hun raadgevers.

Aan dit boek wordt van harte al het succes toegewenst dat het wegens de talrijke hierboven vermelde wetenschappelijke kwaliteiten en praktische relevantie verdient.

Aan de auteur, doctor Tine Meurs, wensen we alle succes toe in haar verdere professionele ondernemingen, blijvend enthousiast, leergierig en gedreven.

Leuven, 23 september 2019
Caroline VAN SCHOUBROECK

DANKWOORD

Dit boek is de commerciële uitgave van het proefschrift waarmee ik in december 2018 promoveerde aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven. Wanneer ik terugblik op mijn publieke verdediging, is dat met een brede glimlach op mijn gezicht. Die dag vormde het sluitstuk van vele prachtige, uitdagende, vermoeiende en leuke jaren als doctoraatsstudente aan de Valk.

Ik ben in de eerste plaats enorme dank verschuldigd aan mijn promotor, professor Caroline Van Schoubroeck. Het was een waar voorrecht om mijn proefschrift onder haar toezien oog te mogen schrijven, en een plezier om onder haar deskundige begeleiding op ontdekkingstocht te kunnen gaan in de wondere wereld van het verzekeringsrecht. Zij kent als werkelijk geen ander de krochten en spelonken ervan, en stond telkens klaar, onvermoeibaar, om me moed in te spreken, vertrouwen te schenken en me mijn eigen weg te laten vinden. Ik wil ook jurylid em. professor Herman Cousy van harte danken voor zijn blijvende interesse in mijn onderzoek en andere publicaties, alsook voor zijn nauwe betrokkenheid bij het proefschrift. Zijn fundamentele inzichten en opmerkingen (ook ver buiten het (verzekerings)recht) hebben een blijvende impact gehad op het onderzoek en de onderzoeker. Enkele kantoren verder bevond zich professor Joeri Vananroye, tevens lid van de jury en degene die me mee op het ‘maatschapspoor’ heeft gezet. Ik hoop dat hij daar intussen geen spijt van heeft. Zijn scherpe geest en aanstekelijke interesse in mijn onderzoek hebben het proefschrift mee gemaakt tot wat het is. Ik ben ook professor Marc Hendrikse en professor Bernard Dubuisson zeer dankbaar om deel te hebben willen uitmaken van de jury, en voor al hun inzichtrijke commentaren en suggesties. Ik wens em. professor Frank Hutsebaut van harte te danken om te hebben opgetreden als voorzitter van examencommissie, alsook em. professor Jacques Herbots, die zo vriendelijk was om deze rol op te nemen tijdens de publieke verdediging. Ik ben verder ook de vele praktijkspecialisten (onder meer verzekeraars, makelaars, advocaten, medewerkers van de KU Leuven verzekeringsdienst en vertegenwoordigers van binnenlandse en buitenlandse sectorfederaties) die ik tijdens mijn onderzoek kon spreken, zeer erkentelijk voor hun input en inzichten, die me toelieten om voor zover als mogelijk de vinger aan de pols van hun levendige verzekeringspraktijk te houden.

Wie ooit gezegd heeft dat doctoreren een eenzame bezigheid is, heeft gelijk, maar dan toch niet over de tijd tussen het werken door. Mijn jaren aan de Valk, en

vooral aan de Afdeling Economisch Recht onder het inspirerende en warme voorzitterschap van professor Koen Geens en professor Wouter Devroe, zal ik altijd blijven koesteren. De lijst met namen is te lang, maar de herinneringen en blijvende vriendschappen zijn daarom niet minder betekenisvol. Het waren jaren tussen wannabe pingpongkampioenen, briljante en inspirerende geesten, fijnproevers, levensgenieters, en vooral stuk voor stuk prachtcollega's. Een speciaal woord van dank aan mijn collega's bij het kleine maar oh zo fijne Instituut voor Verzekeringsrecht: Yves, Naomi, Jo, Line, Nele, Jeffrey en Eveline: dank voor alle steun en aanmoediging. Ik dank ook graag alle medewerkers van de bibliotheek Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven voor hun geduld en hulp.

Tijdens de laatste jaren van mijn proefschrift kon ik ook mijn eerste stappen zetten aan de Brusselse Balie. Gesteund door de fijne collega's bij Curia haalde ik dan uiteindelijk toch de eindmeet. Ik dank ook heel graag mijn huidige collega's bij Lydian voor hun aanmoedigingen tijdens het afwerken van de finale tekst van dit boek. Oprechte dank ben ik tevens verschuldigd aan de medewerkers van uitgeverij Intersentia, en in het bijzonder mevrouw Pascale Van Houtte en mevrouw Isabelle Van Dongen, voor hun hulp en geduld bij de eindredactie van dit boek.

Ik ben ook mijn fijne vriendinnen en vrienden ontzettend dankbaar, want zonder hun steun was ik niet eens in de buurt geraakt van de eindmeet. Ik prijs mezelf oprecht gelukkig om omringd te worden door zoveel lieve mensen: de ladies, de dames van Deschanel, de Pukkelpop-crew, de skipret-partners, de T-ers, de outkasts, de vrienden van de Boulevard en de Blijde Inkomst ... dank voor alle lach- en huilbuien en al jullie vriendschap en liefde. Ik wil ook mijn fantastische schoonfamilie, en zeker Koen en Bie, bedanken om altijd te blijven supporteren.

Zonder de steun, liefde en wijze raad van mijn twee kampioenen van broers, Dries en Pieter, en wat later in het leven mijn (schoon)zus An-Sofie, had ik niet kunnen fietsen, vallen, opstaan en genieten, laat staan een proefschrift afronden. Korneel en Josefiën, als jullie erbij zijn, schijnt de zon, ook al regent het. Mama en papa, uit de grond van mijn hart: bedankt, voor alles. Dat besef groeit elk jaar meer en meer, en meer dan jullie weten. Mijn laatste woord van dank is voor Jelle. Jouw liefde doet me zweven en jouw steun laat me boven mezelf uitstijgen. Merci!

Brussel, 30 september 2019

Tine MEURS

INHOUD

<i>Woord vooraf van professor Caroline Van Schoubroeck</i>	v
<i>Dankwoord</i>	ix
<i>Lijst met afkortingen en verkorte weergaven</i>	xxiii
Algemene inleiding	1
Probleemstelling en afbakening	1
Methode	5
Opzet en structuur van het werk	6
DEEL I.	
AFBAKENING EN BEGRIPSOMSCHRIJVING	9
Inleiding	11
Hoofdstuk 1.	
Juridische afbakening ten opzichte van aanverwante figuren	13
I. Inleiding	13
II. Medeverzekeringspools	14
1. Begrip	14
2. Belangrijkste verschillen	17
III. Verzekering in rangen	19
1. Begrip	19
2. Belangrijkste verschillen	22
IV. Herverzekering	25
V. Samenloop van verzekeringen	28
1. Begrip	28
2. Belangrijkste verschillen	29
VI. Combinatiepolis	34
VII. Besluit	35
Hoofdstuk 2.	
Nadere beschrijving van de praktijk van <i>ad hoc</i> medeverzekering	37
I. Inleiding	37
II. Noodzaak	37

III.	Regelgevend kader	41
1.	Nationale regelgeving	41
2.	EU-regelgeving	44
IV.	Nationale praktijk en sectorale regelingen	46
1.	België	46
2.	Frankrijk	49
3.	Nederland	51
V.	Onderschrijvingsproces	55
1.	Inleiding	55
2.	Enkele kenmerken van de Europese medeverzekeringmarkt	56
3.	Onderschrijvingsproces in de praktijk	60
A.	Start van het onderschrijvingsproces en de selectie van de leidende verzekeraar	60
B.	Selectie van de medeverzekeraars en afsluiten van de polis.	64
4.	Medeverzekering en openbare aanbesteding	68
DEEL II.		
KWALIFICATIE VAN DE RECHTSVERHOUDINGEN IN HET KADER VAN <i>AD HOC</i> MEDEVERZEKERING		
		73
Inleiding		
		75
Hoofdstuk 1.		
Algemeen aanvaarde kenmerken van <i>ad hoc</i> medeverzekering		
		79
Inleiding		
		79
I.	<i>Ad hoc</i> karakter	79
II.	Verdeling van het risico	80
III.	Leidende verzekeraar	81
IV.	Collectieve polis	82
V.	Individuele verzekeringsovereenkomsten	82
VI.	Mogelijkheid om uit de samenwerking te stappen	85
Hoofdstuk 2.		
<i>Ad hoc</i> medeverzekering als meerpartijenovereenkomst		
		87
I.	Inleiding	87
II.	Typologie van de meerpartijenovereenkomst	87
III.	Kwalificatie van <i>ad hoc</i> medeverzekering als symmetrische meer- partijenovereenkomst	89

Hoofdstuk 3.

Kwalificatie van <i>ad hoc</i> medeverzekering als groep van samenhangende overeenkomsten.	95
I. Inleiding	95
II. Typologie van de samenhangende overeenkomsten	96
III. Kwalificatie van <i>ad hoc</i> medeverzekering als groep van samenhangende overeenkomsten.	98
1. Inleiding.	98
2. Toetsing aan de kenmerken van samenhangende overeenkomsten . . .	98
3. Toetsing aan de gevolgen van de kwalificatie als samenhangende overeenkomsten	100
A. Inleiding.	100
B. Gevolgen van de kwalificatie als samenhangende overeenkomsten	101
1) Algemeen	101
2) Totstandkoming van de verzekeringsovereenkomsten.	103
3) Einde van de verzekeringsovereenkomsten	106
a) Opzegging	107
b) Nietigheid	107
C. Conclusie	112

Hoofdstuk 4.

Kwalificatie van <i>ad hoc</i> medeverzekering als maatschap	115
I. Inleiding	115
1. Hervorming van het Belgische vennootschapsrecht.	116
2. De maatschap: vennootschap van gemeen recht.	118
3. De maatschap als onderneming: overzicht en impact van de nieuwe (administratieve) verplichtingen	121
A. Inleiding	121
B. Wet van 15 april 2018.	122
1) Wijzigingen aan het Wetboek van Economisch Recht	122
a) Overzicht.	122
b) Kanttekening bij de wijzigingen	126
2) Wijzigingen aan het vennootschapsrecht	128
C. Boek XX Wetboek van Economisch Recht.	129
D. UBO-register	130
E. Impact van de wijzigingen op de maatschapsfiguur	130
II. Criteria voor de kwalificatie als maatschap.	131
1. Inleiding.	131
2. Algemene criteria voor de kwalificatie als maatschap	132

3.	Nadere invulling van criteria	135
A.	‘Winstoogmerk’	135
B.	Inbreng	136
C.	‘Delen in winst en verlies’	137
4.	Conclusie	139
III.	Eerste onderzoekshypothese: ‘de maatschap als verzekeraar’	141
1.	Inleiding	141
2.	Invulling van algemene criteria	142
A.	Winstoogmerk	142
B.	Inbreng	142
C.	Delen in winst en verlies	144
D.	Conclusie	145
3.	Toetsing van de kwalificatie aan de algemeen aanvaarde kenmerken	145
A.	<i>Ad hoc</i> karakter van de samenwerking	145
B.	Verdeling van het risico	146
C.	Leidende verzekeraar	148
D.	Collectieve polis	148
E.	Mogelijkheid om uit de samenwerking te stappen	149
1)	Ondeelbaarheid van de vennootschapsovereenkomst.	149
2)	Niet-overdraagbaarheid van de aandelen	152
3)	Besluit	153
F.	Individuele verzekeringsovereenkomsten	153
4.	Evaluatie en besluit	154
IV.	Tweede onderzoekshypothese: ‘de maatschap als bemiddelaar en beheerder’	155
1.	Inleiding	155
2.	Nadere invulling van het doel van de maatschap: ‘bemiddelen en beheren’	157
A.	‘Bemiddelen’	157
B.	‘Beheer’	159
C.	Omschrijving van het vennootschapsdoel	160
3.	Invulling van criteria	160
A.	Winstoogmerk	160
B.	Inbreng	161
C.	Delen in winst en verlies	162
D.	Conclusie	162
4.	Toetsing van de kwalificatie aan de algemeen aanvaarde kenmerken	163
A.	Verdeling van het risico	163
B.	Collectieve polis	164
C.	Mogelijkheid om uit de samenwerking te stappen	164

D. Individuele verzekeringsovereenkomsten.	165
5. Evaluatie en besluit.	166
Besluit bij Deel II.	169
DEEL III.	
GEVOLGEN VAN DE KWALIFICATIE	177
Inleiding	179
Hoofdstuk 1.	
Relatie tussen de medeverzekeraars onderling	181
I. Inleiding	181
II. Aandachtspunten bij het opstellen van de maatschapsovereenkomst. . .	182
1. Inleiding.	182
2. Geldigheidsvereisten van de maatschapsovereenkomst.	183
3. Inhoud van de maatschapsovereenkomst: expliciteren van het bestaan en het doel van de maatschap	184
4. Inhoud van de maatschapsovereenkomst: specifieke bepalingen ..	185
A. Uittreding.	186
B. Partiële nietigheid.	187
C. Overdraagbaarheid van de aandelen.	188
III. Gevolgen op intern vlak	189
IV. Gevolgen op extern vlak	191
Hoofdstuk 2.	
Relatie tussen de medeverzekeraars en de leidende verzekeraar.	195
I. Inleiding	195
II. De leidende verzekeraar als lasthebber van de medeverzekeraars.	197
1. Inleiding.	197
2. Historiek en toekomst van de Belgische wettelijke regeling	198
A. Historiek.	198
B. Toekomst	200
3. Dwingend karakter van artikel 83 en verhouding tot artikel 82 W.Verz.	202
A. Dwingend karakter van artikel 83 W.Verz.	202
B. Relatie tussen artikel 82 en artikel 83 W.Verz.	204
4. Kwalificatie van de leidende verzekeraar als lasthebber van de overige verzekeraars.	207
A. Belgisch recht – artikel 83 W.Verz.	207
B. Frans en Nederlands recht.	212

5.	Kritiek op de kwalificatie als lasthebber in de context van <i>ad hoc</i> medeverzekering	213
	A. Algemene kritiek.	213
	B. Kritiek op de figuur van lastgeving in de context van <i>ad hoc</i> medeverzekering.	215
III.	Leidende verzekeraar als zaakvoerder van de maatschap	217
	1. Inleiding.	217
	2. Basisprincipes inzake bestuur en vertegenwoordiging in de maatschap	217
	A. Bestuursbevoegdheid	217
	B. Vertegenwoordigingsbevoegdheid	219
	C. Bepaling en uitoefening van de bevoegdheden van de zaakvoerder	222
	3. Meerwaarde van de figuur van de zaakvoerder.	224
IV.	Bevoegdheid van de leidende verzekeraar bij de totstandkoming van verzekeringsovereenkomsten	227
	1. Inleiding.	227
	2. Huidige stand van het recht	228
	A. Toestemming van de verzekeraars	228
	B. Mededelingsplicht.	230
	3. Beoordeling	233
	A. Taak van de leidende verzekeraar.	233
	B. De leidende verzekeraar als zaakvoerder van de maatschap die ‘bemiddelt en beheert’	235
V.	Bevoegdheid van de leidende verzekeraar bij de uitvoering van de overeenkomsten buiten schadegeval.	238
	1. Inleiding.	238
	2. To follow clause	239
	A. Algemeen	239
	B. Discussie over kwalificatie.	241
	C. Besluit	245
	3. Inning en betaling van de premie	247
	A. Huidige stand van het recht	247
	1) Interpretatie van artikel 83 W.Verz. en Belgische praktijk.	247
	2) Frans en Nederlands recht	249
	B. Beoordeling	253
	4. Ingebrekestelling bij niet-betaling van de premie.	254
	A. Huidige stand van het recht	254
	B. Beoordeling	256
	5. Tekortkoming aan de mededelingsplicht	257
	A. Huidige stand van het recht	257
	B. Beoordeling	259

6.	Verzwarend van het risico	260
	A. Huidige stand van het recht	260
	B. Beoordeling	265
7.	Vermindering van het risico	266
8.	Bijvoegsels	267
	A. Huidige stand van het recht	267
	B. Beoordeling	269
9.	Globale beoordeling	270
	A. Bevoegdheden van de leidende verzekeraar onder het huidige recht	270
	B. Uitbreiding van de bevoegdheden van de leidende verzekeraar ..	272
	C. Uitbreiding bevoegdheden leidt niet tot hoofdellijke gehoudenheid	275
VI.	Bevoegdheid van de leidende verzekeraar bij schadegeval	275
	1. Inleiding	275
	2. Aangifte van het schadegeval door de verzekeringnemer	277
	A. Huidige stand van het recht	277
	B. Beoordeling	279
	3. Kennisgeving door de benadeelde	280
	A. Huidige stand van het recht	280
	B. Beoordeling	282
	4. Aanstellen van een expert	284
	A. Huidige stand van het recht	284
	B. Beoordeling	286
	5. Standpunt innemen inzake de dekking van het schadegeval	286
	A. Huidige stand van het recht	286
	1) Interpretatie van artikel 83 W.Verz. en Belgische praktijk ..	286
	2) Franse en Nederlandse praktijk	290
	a) Frankrijk	290
	b) Nederland	292
	B. Beoordeling	295
	a) Uitbreiding van de bevoegdheid van de leidende verzekeraar	295
	b) Formulering van de bevoegdheidsuitbreiding	297
	6. Leiding van het geschil door de aansprakelijkheidsverzekeraar ...	299
	A. Huidige stand van het recht	299
	B. Beoordeling	301
	7. Vaststellen van het bedrag van de schadevergoeding	302
	8. Uitbetalen van de schadevergoeding	303
	A. Inleiding	303
	B. Huidige stand van het recht	306
	1) Interpretatie van artikel 83 W.Verz. en Belgische praktijk ..	306

a)	Bevoegdheid van leidende verzekeraar om gehele schadevergoeding te betalen	306
b)	Grondslag voor terugvordering	311
2)	Nederlandse en Franse praktijk	313
a)	Nederland	313
b)	Frankrijk	315
C.	Beoordeling	321
1)	Uitbreiding van de bevoegdheid van de leidende verzekeraar	321
2)	Formulering van de bevoegdheidsuitbreiding	324
9.	Kwijting en subrogatoire vordering	325
A.	Huidige stand van het recht	325
B.	Beoordeling	329
10.	In gebreke stellen van de verzekeraars	330
A.	Huidige stand van het recht	330
B.	Beoordeling	332
11.	Dagvaarden van de medeverzekeraars	333
A.	Huidige stand van het recht	333
1)	Interpretatie van artikel 83 W.Verz. en Belgische praktijk	333
2)	Franse en Nederlandse praktijk	336
a)	Frankrijk	336
b)	Nederland	337
B.	Beoordeling	338
12.	Passief en actief optreden in rechte	340
A.	Inleiding	340
B.	Huidige stand van het recht	342
C.	Beoordeling	343
1)	Uitbreiding van de bevoegdheid van de leidende verzekeraar?	343
2)	Formulering van de bevoegdheidsuitbreiding	345
a)	Bestaan en bewijs van vertegenwoordigingsbevoegdheid	346
b)	Verplichte vermelding van identiteit in processtukken	350
13.	Verhaal van de aansprakelijkheidsverzekeraar op de verzeker- ringnemer	352
A.	Huidige stand van het recht	352
B.	Beoordeling	354
14.	Regresvordering van de verzekerde tegen de aansprakelijk- heidsverzekeraar	355
15.	Globale beoordeling	355

A.	Bevoegdheden van de leidende verzekeraar onder het huidige recht	355
B.	Uitbreiding van de bevoegdheden van de leidende verzekeraar	357
VII.	Bevoegdheid van de leidende verzekeraar bij het einde van de verzekeringsovereenkomsten	359
1.	Opzegging door de verzekeringnemer	360
A.	Huidige stand van het recht	360
B.	Beoordeling	362
2.	Opzegging door de medeverzekeraars	363
A.	Huidige stand van het recht	363
B.	Beoordeling	366
VIII.	Bevoegdheid van de leidende verzekeraar inzake verjaring	367
1.	Inleiding: verzekering en verjaring	367
2.	Vertrekpunt van de verjaringstermijn	369
A.	Huidige stand van het recht	369
1)	Vordering voortvloeiend uit de verzekeringsovereen- komst	369
2)	Regresvordering van de verzekerde in de aansprake- lijkheidsverzekering	370
3)	Vordering van de begunstigde in de persoonsverzeke- ring	371
4)	Rechtstreekse vordering van de benadeelde	371
5)	Verhaal van de aansprakelijkheidsverzekeraar tegen de verzekerde	373
B.	Beoordeling	373
3.	Stuiting van de verjaring	374
A.	Huidige stand van het recht	374
1)	Aangifte van het schadegeval (art. 89, § 3 W.Verz.)	376
2)	Kennisgeving door de benadeelde van zijn wil om vergoed te worden (art. 89, § 5 W.Verz.)	378
3)	Ingebrekestelling	381
4)	Dagvaarding	383
5)	Beslag en bevel tot betaling	384
6)	Bijzondere regeling in artikel 89, § 4 W.Verz.	385
B.	Beoordeling	386
	Besluit bij Deel III	389

DEEL IV.	
AD HOC MEDEVERZEKERING OP DE EUROPESE CONCURRENTIËLE VERZEKERINGSMARKT.....	395
Inleiding	397
Hoofdstuk 1.	
Mededingingsrechtelijk kader	403
I. Inleiding	403
II. Regelgevend kader	403
1. Inleiding.....	403
2. Handhaving van artikel 101 VWEU.....	405
3. Regeling in artikel 101 VWEU.....	408
A. Inleiding	408
B. Algemene toepassingsvoorwaarden van het EU-mededin- gingsrecht.....	409
C. Verbod in artikel 101, eerste lid VWEU	411
D. Sanctie in artikel 101, tweede lid VWEU	413
E. Uitzondering in artikel 101, derde lid VWEU	414
III. Toepassing van artikel 101 VWEU op de verzekeringssector	417
1. Inleiding.....	417
2. Toepasselijkheid van EU-mededingingsrecht op de verzeke- ringssector	418
A. Standpunt van de verzekeringssector	418
B. Beschikkingspraktijk van de Europese Commissie en rechtspraak van het Europees Hof van Justitie	420
3. Groepsvrijstellingsverordeningen voor de verzekeringssector.....	424
A. Historiek van de groepsvrijstellingsverordeningen	425
1) Eerste groepsvrijstellingsverordening	425
2) Tweede groepsvrijstellingsverordening	426
3) Derde groepsvrijstellingsverordening	428
B. Niet-verlenging van derde groepsvrijstellingsverordening	429
1) Tijdspad en documentatie	429
2) Redenen voor niet-verlenging	430
3) Gevolgen voor de verzekeringssector.....	434
Hoofdstuk 2.	
Analyse van <i>ad hoc</i> medeverzekering op grond van artikel 101 VWEU	439
I. Inleiding	439
II. Afbakening van de relevante markt	442
1. Belang.....	442

2.	Algemene principes	442
3.	Marktafbakening in de verzekeringssector	444
	A. Relevante productmarkt	445
	B. Relevante geografische markt	449
4.	Conclusie	450
III.	‘Gemeenschappelijke dekking’ in het kader van <i>ad hoc</i> medeverzekering	451
	1. Inleiding	451
	2. Toepasselijkheid van de vrijstelling voor pooling op <i>ad hoc</i> medeverzekering	452
	3. Toetsingskader	455
	4. Bevindingen van het Sectoronderzoek (2007) en de EY Studie (2014)	457
	5. Toetsing aan artikel 101 VWEU	460
	A. Inleiding	460
	B. Verbod in artikel 101, eerste lid VWEU	461
	1) Overeenkomst of onderling afgestemde feitelijke gedraging	461
	2) Beperking, verhindering of vervalsing van de mededinging	462
	3) Nevenrestricties	465
	C. Vrijstelling in artikel 101, derde lid VWEU	466
	1) Efficiëntieverbeteringen	466
	2) Bijzondere aard van <i>ad hoc</i> medeverzekering	469
	D. BTC-clausules	471
	Besluit bij Deel IV	475
	Slotbeschouwingen	477
	<i>Bijlagen</i>	483
	<i>Bibliografie</i>	507
	<i>Trefwoordenregister</i>	533

LIJST MET AFKORTINGEN EN VERKORTE WEERGAVEN

Belgische wetgeving

Verzekeringswet 1874

Wet van 11 juni 1874 betreffende verzekeringen, *BS* 14 juni 1874

WLVO of Wet Landverzekeringsovereenkomst

Wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, *BS* 20 augustus 1992

W.Venn.

Wetboek van Vennootschappen, ingevoerd door de wet van 7 mei 1999, *BS* 6 augustus 1999

W.Verz. of Wet Verzekeringen

Wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, *BS* 30 april 2014

Wet Hervorming Ondernemingsrecht of Wet 15 april 2018

Wet van 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht, *BS* 27 april 2018

WVV

Wetboek van vennootschappen en verenigingen, ingevoerd door de wet van 23 maart 2019, *BS* 4 april 2019

EU-wetgeving en -instrumenten

VWEU

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (geconsolideerde versie), *Pb.C.* 26 oktober 2012, afl. 326

Eerste groepsvrijstellingsverordening of Verordening 3932/92

Verordening (EEG) Commissie nr. 3932/92, 21 december 1992 betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op bepaalde groepen van overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen in de verzekeringssector, *Pb.L* 31 december 1992, afl. 398, 7

Tweede groepsvrijstellingsverordening of Verordening 358/2003

Verordening (EG) Commissie nr. 358/2003, 27 februari 2003 betreffende de toepassing van artikel 81, lid 3, van het Verdrag op bepaalde groepen van overeenkomsten besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen in de verzekeringssector, *Pb.L.* 28 januari 2003, afl. 53, 8

Derde groepsvrijstellingsverordening of Verordening 267/2010

Verordening (EU) nr. 267/2010 van de Commissie van 24 maart 2010 betreffende de toepassing van artikel 101, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op bepaalde groepen van overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen in de verzekeringssector, *Pb.L.* 30 maart 2010, afl. 83, 1

Verordening 1/2003

Verordening (EG) Nr. 1/2003 van de Raad van 16 december 2002 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen 81 en 82 van het Verdrag, *Pb.L.* 4 januari 2003, afl. 1, 3

Solvency II-Richtlijn

Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II), *Pb.L.* 17 december 2009, afl. 335, 1

IDD of Richtlijn Verzekeringsdistributie

Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad van 20 januari 2016 betreffende verzekeringsdistributie, *Pb.L.* 2 februari 2016, afl. 26, 19

Horizontale Richtsnoeren

Mededeling van de Commissie, Richtsnoeren inzake de toepasselijkheid van artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op horizontale samenwerkingsovereenkomsten, *Pb.C.* 14 januari 2011, afl. 11, 1

Verticale Richtsnoeren

Mededeling van de Commissie, Richtsnoeren inzake verticale beperkingen, *Pb.C.* 19 mei 2010, afl. 130, 1